

Фінансове право

УДК 347.73

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19969249>

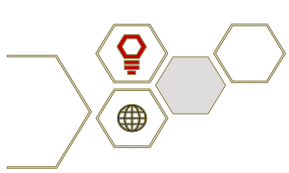
Фінансово-правовий механізм надання компенсації особі за пошкоджений/знищений об'єкт житлової нерухомості від війни в Україні

Тараненко Сергій Михайлович,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри історії та права
Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-1794-3155>

Прийнято: 14.04.2026 | Опубліковано: 30.04.2026

Анотація. У статті розглянуто актуальні проблеми функціонування фінансово-правового механізму надання компенсації за знищений чи пошкоджений об'єкт житлової нерухомості особи, яка постраждала від війни. Актуальність теми визначається потребами удосконалення функціонування фінансово-правового механізму щодо отримання компенсації за пошкоджений чи знищений об'єкт житлової нерухомості внаслідок війни відповідно до державної програми «єВідновлення» як ключового елемента компенсаційного механізму та «єОселя», як нового етапу реалізації даної програми. У результаті дослідження встановлено, що фінансово-правовий механізм базується на системі державної компенсації, які регулюється Законом №2923-ІХ та реалізується через програму «єВідновлення» щодо надання компенсації за знищений чи пошкоджений об'єкт житлової нерухомості, та нормами бюджетного права України. Проаналізовано, що механізм фінансування відновлення знищеного чи пошкодженого війною житла в Україні

Констатовано, що його структура включає наступні ключові елементи це: суб'єкти (учасники) механізму; об'єкти компенсації; форми та види компенсації; інструментальні елементи. Сфокусовано увагу на ключових процедурах та юридичних перешкодах, практичних аспектах застосування державної програми «Відновлення, з процедур подання заяв, оцінки збитків та отримання житлових сертифікатів або грошових коштів на ремонт, проблеми які з'являються під час реалізації права на компенсацію. Одержані результати дослідження можуть бути використані для удосконалення чинного законодавства з метою оптимізації фінансово-правового механізму надання компенсації та усунення перешкод стосовно виплати за знищений чи пошкоджений об'єкт житлової нерухомості постраждалій особі від війни.

Ключові слова: фінансово-правовий механізм; компенсація; об'єкт житлової нерухомості; знищення; пошкодження; програма «Відновлення»; «Оселя», житловий сертифікат; військова агресія; реєстр збитків; компенсаційні фонди.

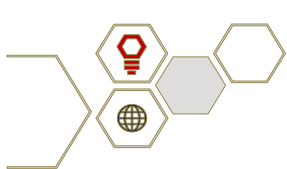
Financial and legal mechanism for providing compensation to a person for a damaged/destroyed residential property from the war in Ukraine

Serhiy Taranenko,

Candidate of Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of History and Law Cherkasy State Technological University, Cherkasy, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0003-1794-3155>

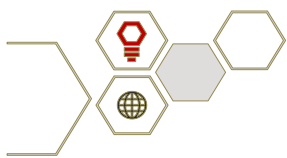
Abstract. The article examines the current problems of the functioning of the financial and legal mechanism for providing compensation for a destroyed or damaged residential property of a person who suffered from the war. The relevance of the topic is determined by the needs to improve the functioning of the financial

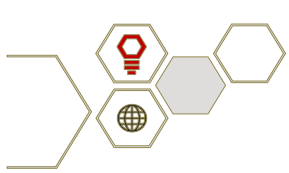
and legal mechanism for receiving compensation for a damaged or destroyed residential property as a result of the war in accordance with the state program "eRecovery" as a key element of the compensation mechanism and "eHousing" as a new stage of the implementation of this program. The study found that the financial and legal mechanism is based on the system of state compensation, which is regulated by Law No. 2923-IX and implemented through the "eReconstruction" program for providing compensation for destroyed or damaged residential real estate, and the norms of the budget law of Ukraine. It was analyzed that the financing mechanism for the restoration of housing destroyed or damaged by the war in Ukraine covers legal norms such as financing from the State Budget (Fund for the Elimination of the Consequences of Armed Aggression), damage assessment procedures and the sequence of payments for a destroyed or damaged residential real estate of an individual, as well as funds from international donors and partners. It was found that its structure includes the following key elements: subjects (participants) of the mechanism; objects of compensation; forms and types of compensation; instrumental elements. The focus is on key procedures and legal obstacles, practical aspects of the application of the state program eRecovery, on the procedures for submitting applications, assessing damage and obtaining housing certificates or funds for repairs, problems that arise during the exercise of the right to compensation.

The results of the study can be used to improve current legislation in order to optimize the financial and legal mechanism for providing compensation and removing obstacles to payment for a destroyed or damaged residential property to a person affected by the war.

Keywords: financial and legal mechanism; compensation; residential real estate object; destruction; damage; eRecovery program; eHousing, housing certificate; military aggression; register of losses; compensation funds.

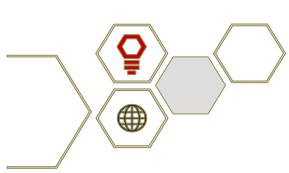

Постановка проблеми. Там де війна, там завжди жертви, багато горя та руйнувань житла. Станом на березень місяць 2026 року до державного реєстру пошкодженого та знищеного майна подано лише 986 тис. заяв, з яких понад 425 тисяч не мають достовірної інформації про право власності фізичної особи через відсутність даних у Державному реєстрі речових прав (ДРРП). В Україні тисячі постраждалих осіб від війни ризикують залишитися без фінансової допомоги за зруйноване житло через проблеми з реєстрацією прав власності[1]. Як показує юридична практика болючими питаннями компенсаційного механізму відшкодування збитків за знищений чи пошкоджений об'єкт житлової нерухомості постраждалих фізичній внаслідок війни є: процедурні перешкоди та бюрократія, що виникають під час оформлення та отримання фінансової допомоги потерпілою особою; довготривала процедура породжує тяганину, та є неприйнятною для одержання компенсації особами похилого віку, інвалідами та іншими вразливими верствами населення; підвищені вимоги до процедури документального підтвердження права власності; труднощі у виконанні завдань із фіксації та оцінки при огляді об'єктів житлової нерухомості на територіях, де ведуться активні бойові дії та на окупованій місцевості. Крім того, комісії у деяких місцях суб'єктивно оцінюють стан житла, посиляючись на незадовільний житловий стан об'єкта нерухомості до війни, а це є протиправним рішенням та вимагає оскарження такого роду рішення. У той же час, окремою проблемою зазвичай є застосування на практиці критерію щодо 80 відсотків руйнування. Він закріплений у методиці проведення обстеження та оформлення його результатів, яка затверджена наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 06.08.2022 №144 [2], якою активно керуються у своїй роботі члени комісії з надання компенсації. На нашу думку це спонукає до абсурдних помилок, коли повністю згорілі хати або непридатні для проживання будинки не визнаються зруйнованими,

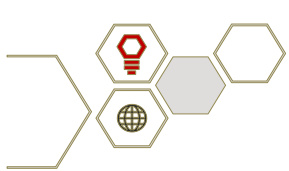
оскільки формально не досягнуто встановленого відсотка пошкодження[3]. Не слід забувати і про проблеми щодо обмеженості бюджетних коштів, які суттєво впливають на послідовність виплат грошової компенсації. Наразі значна кількість правових актів, визначають умови, підстави та порядок відшкодування збитків, завданих пошкодженням чи знищенням житла громадян України породжує певну колізію та створює труднощі в правозастосуванні [4]. Проте механізм містить ряд питань, які можуть не лише гальмувати процес надання постраждалій фізичній особі фінансової допомоги, але і обмежити її в отриманні за знищений чи пошкоджений об'єкт житлової нерухомості фізичній особі, яка постраждала від війни в Україні [5,с.181]. М'яко кажучи наявний механізм має бути зрозумілим, справедливим та загальнодоступним. Безсумнівно, усунення колізій, юридичних суперечностей та практичних помилок підвищить рівень його ефективності для отримання фінансової компенсації за зруйноване чи пошкоджене житло війною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтерес до предмету дослідження мають як науковці в галузі права, юристи-практики та представники громадського сектора країни. Проаналізуємо деякі з таких юридичних досліджень: «Компенсація за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій». Д.юр. наук, проф. Кройтор В.А. (Харківський національний університет внутрішніх справ, 2024). Дослідження присвячено виявленню особливостям компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій[6]. «Компенсації за житло, зруйноване чи пошкоджене внаслідок російсько-української війни (національний і міжнародний виміри)». Національна платформа стійкості та згуртованості. Київ. Березень 2025. Автори дослідження: Андрій Климосюк, к. юр. наук, керівник проєктів Аналітичного центру «Інститут законодавчих ідей», Анастасія Лутковська-Бабич, адвоката. У дослідженні проаналізовані міжнародні норми, досвід

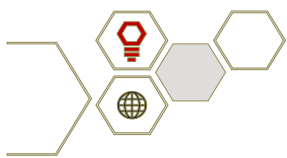

постконфліктних країн, національне законодавство та судова практика через «шлях постраждалої особи». У ході роботи виявлені проблеми доступу постраждалих осіб до національного компенсаційного механізму, а також зроблені висновки про очікуваний негативний вплив цих проблем на отримання постраждалими особами компенсацій, зокрема й через міжнародний компенсаційний механізм[7]. «Проблемні аспекти компетенції за пошкоджені та знищені внаслідок збройної агресії об'єкти нерухомого майна». Д. філос. в галузі права, доцент Мамедова С.М. (Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2024). Досліджено питання проблемних аспектів компенсації за пошкоджені та знищені внаслідок збройної агресії об'єкти нерухомого майна. Зокрема, аналізується правові та практичні аспекти процесу компенсації, обговорюється національне та міжнародне законодавство, яке регулює дане питання, та зосереджується увага на проблеми, що виникають на практиці з можливістю реалізувати право на отримання компенсації[4]. Дослідження теми про «Сучасний механізм компенсації за знищене чи пошкоджене житло: програма «Відновлення та її правові обмеження» (Асоціація юридичних клінік України, 2025) присвячено новому, компенсаційному механізму, який регулюється Законом України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна...» (№2923-IX), та функціонує через електронний сервіс «Відновлення» [8].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Серед критичних проблем, які нині хвилюють сотні тисяч громадян, що постраждали від війни в Україні це отримання від держави грошових коштів за знищений чи пошкоджений об'єкт житлової нерухомості. І якщо держава здатна оперативно та гнучко реагувати на матеріальні втрати громадян, вона не лише компенсує збитки, вона повертає людям віру у справедливість і силу права[9]. Незважаючи на діючу нормативну базу, наявний масив наукових праць з

досліджуваної проблеми в умовах війни, зберігаючи при цьому етичну коректність та визнаючи внесок попередників у наш час залишається відкритим питання, яке пов'язане з низкою правових викликів та перепон отримання такої фінансової компенсації. Ідеться про невирішені частини загальної проблеми щодо чіткого розуміння існуючих законодавчих механізмів та практики дієвого алгоритму компенсації збитків, завданих агресією РФ, а не формальне існування права на компенсацію без ефективного механізму його реалізації. Фінансово-правовий механізм компенсації (програма «Відновлення») стикається з частинами загальної проблемами як: відсутність чітко закріпленого механізму регулярного поповнення фонду ліквідації наслідків збройної агресії (обмеженості бюджетних коштів), складнощами фіксації руйнувань на окупованих територіях та тривалими строками розгляду заяв комісіями; дистанційного обстеження та верифікації пошкоджень на окупованій території для повноцінної виплати компенсацій; компенсаційні механізми є неповними та фрагментарними далеко не охоплюють всю житлову нерухомість, що належить фізичній особі; не чітко визначені критерії щодо знищеного чи пошкодженого об'єкта житлової нерухомості фізичної особи; труднощі з поданням документів, які підтверджують право власності у випадку їх знищення; повноцінно не задіяний міжнародний рівень відповідальності (коли внаслідок рішень компетентних міжнародних органів агресор компенсує завдані збитки). Станом на весну 2026 рік працює лише його перший етап - Міжнародний Реєстр збитків (RD4U) (Гаага), куди через «Дію» подаються заяви, але реальні виплати коштів ще не розпочато, оскільки триває розробка договору про механізм. Реєстр це перший кроком на шляху до такого механізму. Роботу над створенням компенсаційного механізму вже розпочато, і мандат Реєстру включає в себе сприяння цій роботі [10].

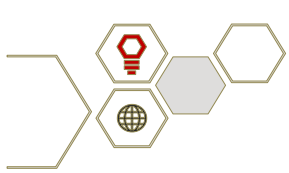
Матеріали та методи: Для комплексного аналізу компенсаційного механізму застосовано такі методи як: системний порівняльно-правовий аналіз тобто дослідження нормативних актів (зокрема Закону № 2923-IX та постанови КМУ) з метою виявлення прогалин у законодавстві та бар'єрів у доступі до виплат компенсації; кейс-стаді (аналіз практики) щодо вивчення досвіду конкретних громад (наприклад, Луганської та Донецької області) та оцінки того, як процедура працює і які виникають проблеми у постраждалих осіб; аналіз юридичної практики у справах про відшкодування збитків для формування єдиних підходів до тлумачення норм; документально-інформаційні методи як фіксація через застосунок «Дія» (інформаційне повідомлення): первинний метод, що передбачає подання власником фото та відеоматеріалів пошкодженого чи знищеного майна; аналіз документів право власності через здійснення перевірки витягів з Державного реєстру речових прав, техпаспортів, свідоцтв про право власності для підтвердження права на компенсацію; аналіз матеріалів фото та відео фіксації з метою порівняння стану об'єкта до та після пошкодження, якщо такі матеріали надані власником.

Постановка завдання: Метою статті є дослідити сучасний стан фінансово-правового механізму компенсації збитків за знищений чи пошкоджений об'єкт житлової нерухомості фізичної особи, яка постраждала від війни в Україні, та

формування на основі аналізу застосування програми «ЄВідновлення» науково-практичних пропозицій, які орієнтовані на спрощення процедури щодо усунення бар'єрів доступу до виплат компенсації постраждалих осіб.

Для досягнення мети були поставлені та вирішені наступні завдання:

- проаналізувати сучасний стан нормативно - правового регулювання механізму надання фінансової компенсації за знищений/пошкоджений об'єкт житлової нерухомості фізичної особи, яка постраждала від війни в Україні, та

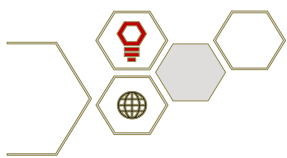
визначити основні нормативно-правові акти, що регулюють відповідні відносини;

- дослідити найпоширеніші причини невиконання або затримок у програмі компенсації за знищене житло («є Відновлення») з врахуванням законодавства України під час терміну дії воєнного стану у 2022-2026 рр.;

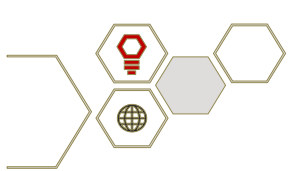
- оцінити ефективність реалізації фінансового-правового компенсаційного механізму на практичному досвіді в окремих громадах країни;

- надати пропозиції для подальших наукових розвідок з удосконалення компенсаційного механізму відшкодування за знищений чи пошкоджений об'єкт житлової нерухомості особи від війни в Україні, метою яких є усунення бюрократичних перешкод доступу до виплат компенсації.

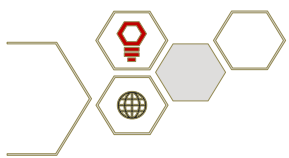
Виклад основного матеріалу дослідження. На думку правників Андрія Климосюка та Анастасії Лутковська - Бабич точкою відліку для створення національного компенсаційного механізму можна вважати 2019р.[7]. Зазвичай початком відліку у цьому розумінні прийнято вважати постанову КМУ №623 від 10.07.2019 року у якій визначений порядок надання та розмір грошової допомоги або компенсації постраждалим від надзвичайних ситуацій, які залишилися на попередньому місці проживання[11]. З цього приводу можна зазначити, що фундаментальні засади механізмів компенсації за пошкоджене або втрачене майно були закладені ще у 1998 році в Керівних принципах ООН щодо внутрішньо переміщених осіб (Guiding Principles on Internal Displacement). Документ встановив базовий обов'язок держави допомагати внутрішньо переміщеним особам у відновленні їхнього майна і власності, які вони залишили або яких були позбавлені під час переміщення та на державу покладається обов'язок забезпечити надання відповідної компенсації або іншої форми справедливого відшкодування [12]. Велике значення у контексті сказаного належить принципу Пін'єйру, який містить практичні рекомендації

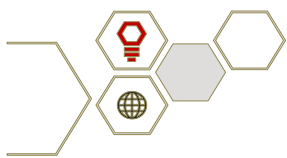
щодо механізму реституції або компенсації. Слід зазначити, що згідно з Принципом 13, «кожен, хто був безпідставно або незаконно позбавлений житла, землі або майна, повинен мати можливість подати заяву про реституцію та компенсацію незалежному та неупередженому органу, щоб він прийняв відповідне рішення та повідомив про це особу[13]. У загальному вигляді ця думка виражена у науковій праці К. Крахмальової яка розглядає це з позиції інструментальних підвалини, які спрямовані на забезпечення того, щоб біженці могли повернутися до своїх домів або отримати компенсацію, якщо таке повернення неможливе[14]. Аналогічну позицію займає Кройтор В.А., який справедливо підкреслює, що основним відповідальним суб'єктом може бути держава, адже вона є власником майна, за рахунок якого і буде здійснюватися відшкодування шкоди а саму конструкцію відповідальності української держави визначив на його думку О.О. Первомайський [6, с. 124]. У рамках сказаного на нашу думку зазначені принципи є сполучною ланкою та стали оригінальним підґрунтям для ухвалення 23.02.2023 року Закону України за № 2923-ІХ, де передбачені безготівкові сертифікати за знищене чи пошкоджене майно[15], а також на цій основі прийнято ряд постанов Кабінету Міністрів України. які спрямовані на його виконання. Наприклад, Постанова КМУ № 600 від 30.05.2023 року «Про затвердження Порядку надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна»[16], визначає процедури розгляду заяв щодо отримання компенсації, джерела фінансування, Постанова КМУ № 815 від 7.07.2025 року[17] вносить зміни до процедур дистанційного обстеження зруйнованих об'єктів нерухомого майна, які розташовані на територіях активних бойових дій або тих, де функціонують державні електронні інформаційні ресурси. Слід додати і таке, що Постанова КМУ №1176 від 22.09.2025 року визначає механізм державної допомоги для отримання житлового сертифіката номіналом 2 млн. гривень для внутрішньо переміщених осіб, що раніше мешкали на тимчасово окупованих

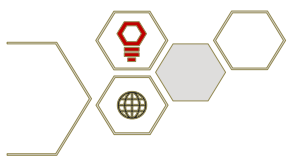
територіях. Адже це розширює компенсаційний механізм програми «Відновлення». Додамо також, що відповідно до результату пошуку у вказаних нормативних актах мова йде саме про фінансовий компенсаційний механізм, метою яких є забезпечення реальної виплати компенсацій (матеріальних сатисфакцій) за збитки (пошкоджений або знищений об'єкт житлової нерухомості в Україні) особі від війни. Даний механізм реалізується через спеціальну державну програму «Відновлення». Відповідно до якої державні гарантії охоплюють такі напрямки як: компенсацію за знищене та пошкоджене житло власників. Яка може надаватися у різних формах. Наприклад, якщо житло знищене то відповідно до статті 8 Закону № 2923-ІХ компенсація за знищений об'єкт нерухомості надається житловий сертифікат для придбання нової квартири чи будинку, або грошова сума на самостійне будівництво. Компенсація у вигляді грошової виплати надається в тому разі, коли особа не бажає отримати сертифікат і планує самостійно побудувати будинок. Сертифікат чинний протягом 5 років і використовується як платіжний інструмент під час купівлі нерухомості. Якщо житло лише пошкоджене то відповідно до статті 10 Закону № 2923-ІХ компенсація за пошкоджений об'єкт нерухомого майна надається грошова допомога на ремонт (поточний або капітальний) через державну програму («Відновлення») із відкриттям банківської картки. Гроші можна витратити лише на будівельні матеріали для пошкодженого об'єкта чи послуги підрядників. Звісно компенсація надається лише за те житло, яке зареєстроване в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, розташоване на підконтрольній Україні території, на якій не ведуться бойові дії (можливі, активні бойові дії). Отже, фінансово-правовий механізм компенсації це система інструментів, за допомогою яких держава або винна особа відшкодовує збитки (шкоду). У цьому загальному понятті відображена його структура, яка охоплює такі елементи його як: суб'єкти а це уповноважені органи (державні фонди,

казначейство, страхові компанії), що здійснюють виплати та отримувач особа, яка має право на компенсацію; об'єкт це грошові кошти (бюджетні асигнування, страхові резерви, спеціальні фонди), що спрямовуються на відшкодування; джерелами формування коштів є державні чи місцеві бюджети, цільові внески тощо: процедурний елемент містить порядок звернення та терміни розгляду заяв, алгоритм розрахунку суми, та безпосередній механізм виплати (трансферту); контрольно-наглядовий елемент охоплює перевірку цільового використання коштів та правомірності їх призначення. Проте на практиці власники зруйнованого чи пошкодженого війною житла нерідко стикаються з низкою правових та процедурних бар'єрів, які ускладнюють або унеможливають отримання компенсації через нечіткість процедурних норм та ризики для потерпілої особи. Як справедливо підкреслює Самойленко Г.В. та Малафєєв А.А. здебільшого особам зруйнованого житла на тимчасово окупованій території чи в так званій «сірій» зоні відмовляли через брак доказів. Адже наявні фото чи відео-докази піддавалися сумніву через неможливість їх перевірки на місці[4,с.103]. Так, Андрій Климосюк, та Анастасія Лутковська-Бабич, звернули увагу на таку поширену проблему, яка активно обговорюється це труднощі доступу до електронних сервісів мова йде про одиноких людей похилого віку, які проживають поблизу територій ведення активних бойових дій (мають обмежений доступ до інтернету), люди з порушеннями зору, слуху та порушенням інтелектуального розвитку[7,с.39]. Крім того, складнощами практичного застосування Постанови КМУ № 815 в умовах сьогодення є: складність технічного підтвердження руйнувань без огляду, якість супутникових знімків або даних БПЛА може бути недостатньою для точної оцінки ступеня знищення, фотоматеріали мають бути кольоровими, чіткими та знятими щонайменше з трьох ракурсів (фасад, бік, вигляд зверху), що затягує процес формування акта обстеження. Як зауважує Ольга Алтуніна

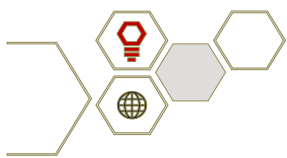

держава має брати на себе активну роль у зборі доказів та використовувати супутникові знімки, дистанційне обстеження через інформацію від військових та інших державних органів. Адже людина, яка втратила житло через війну, не повинна доводити очевидне ціною власної безпеки або через неможливі для неї вимоги[18]. У нас є розуміння того, що державний механізм відшкодування для більшості жителів громад Луганської області фактично залишається недоступним. Причина майже повна окупація області та постійна близькість бойових дій, де держава не може перевірити значну частину зруйнованого житла та завершити процедури компенсації. Як зазначає Олексій Харченко на початку березня 2026 року жителями області подано інформаційних повідомлень щодо (пошкодженого 17.365) та (зруйнованого 38.284) об'єкта житлової нерухомості. Серед яких 37.603 повідомлень вдалося прив'язати до об'єктів у державному Реєстрі пошкодженого та знищеного майна, що в свою чергу дозволило продовжувати процедуру їх розгляду. Проте, 13.028 повідомлень не підлягають обробці. Причини можуть бути різні як відсутність даних у державних реєстрах так і до неможливості підтвердити інформацію через бойові дії або окупацію територій. Фактично програма може працювати лише там, де держава має доступ до території, державних реєстрів і може підтвердити дані про пошкоджене майно йдеться про окремі населені пункти Кременської, Лисичанської, Коломийчеської громад області. З позиції сьогодення стало очевидним, що більшість мешканців Луганщини не можуть завершити процедуру компенсації, адже їх житло розташоване на тимчасово окупованій території, куди держава не має доступу для перевірки руйнувань[19]. Ці проблеми мають місце і в громадах Донецької, Харківської, Сумської області. Як зауважує В. Дончевська понад 34 тисячі заяв «зависли» чомусь на Донеччині, внаслідок чого затягується компенсація за зруйноване житло[3]. Не становить труднощів побачити, що багато людей

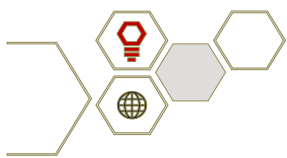

сходять з дистанції не тому, що не мають права на компенсацію, а тому, що не мають бажання боротися з системою. На думку Євгена Федоричева самотужки людині важко діяти юридично грамотно та послідовно, що може призвести до незадовільного результату й бажання опустити руки. Саме тут з'являється поняття кейс-менеджменту, коли людину не просто консультують один раз, а супроводжують від початку й до кінця справи, зокрема правильно зафіксувати пошкодження, подати заяву, зібрати документи, оскаржити відмову або бездіяльність [20]. Така підтримка суттєво підвищує шанси на отримання реального компенсаційного результату.

Висновки. У статті окреслено, що право на компенсацію за пошкоджений чи знищений об'єкт житлової нерухомості особи, яка постраждала від війни є гарантованим державою правом. Його реалізація здійснюється через фінансово – правовий механізм компенсації, який базується на Законі № 2923-IX, що визначає правові засади надання відшкодування та функціонування державної програми «єВідновлення» як ключового елемента компенсаційного механізму та «єОселя», як нового етапу реалізації даної програми. Отже, фінансово-правовий механізм компенсації являє собою систему інструментів, за допомогою яких держава або винна особа відшкодовує збитки. У цьому загальному понятті відображена його структура, яка охоплює такі елементи його як: суб'єкти а це уповноважені органи (державні фонди, казначейство, страхові компанії), що здійснюють виплати та отримувач особа, яка має право на компенсацію; об'єкт це грошові кошти (бюджетні асигнування, страхові резерви, спеціальні фонди), що спрямовуються на відшкодування; джерелами формування коштів є державні чи місцеві бюджети, цільові внески тощо: процедурний елемент містить порядок звернення та терміни розгляду заяв, алгоритм розрахунку суми, та безпосередній механізм виплати (трансферту); контрольно-наглядовий елемент охоплює перевірку цільового використання коштів та

правомірності їх призначення. Проаналізувавши проблеми, з якими стикаються громадяни України у зв'язку із заподіянням шкоди їхньому майну державою-агресором не можна допустити, щоб через зазначені перешкоди жертви війни були позбавлені компенсації. У процесі дослідження окреслені практичні проблеми функціонування компенсаційного механізму з якими стикаються власники зруйнованого або знищеного нерухомого майна через неможливість фіксації руйнувань на окупованих територіях, заниження суми компенсації у різних громадах нашої країни, тривалі терміни розгляду заяв комісіями, складнощі з реєстрацією прав власності в ДРРП, труднощі доступу до електронних сервісів мова йде про самотніх людей похилого віку, які проживають поблизу територій ведення активних бойових дій (мають обмежений доступ до інтернету), люди з порушеннями зору, слуху та порушенням інтелектуального розвитку через правові колізії та інші практичні бар'єри на шляху до одержання грошової допомоги. Результати дослідження можуть бути використані для удосконалення чинного законодавства з метою оптимізації фінансово-правового механізму надання компенсації та усунення перешкод стосовно виплати за знищений чи пошкоджений об'єкт житлової нерухомості постраждалій особі від війни. М'яко кажучи компенсаційний механізм має бути чітким, доступним та справедливим, а усунення перешкод, юридичних суперечностей та помилок відповідатиме очікуваній меті, підвищить рівень ефективності кінцевих результатів із відшкодування збитків за зруйнований чи пошкоджений об'єкт житлової нерухомості особі, яка постраждала від війни.

Список використаних джерел

1.Наталія Порошук. Україна отримає €100 млн. на компенсації за зруйноване житло: деталі від Мінрозвитку. Главком: 2026 URL: <https://glavcom.ua/country/politic/ukrajina-otrimaje-100-mln-na-kompensatsiji-za-zrujnovane-zhitlo-detali-vid-minrozvitku-1108755.html/> (дата звернення: 5.02.2026).

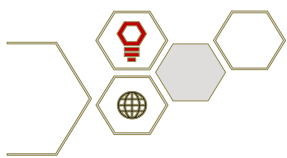
2.Методика проведення обстеження та оформлення його результатів затверд. Наказом №144 від 06.08.2022 Міністерство розвитку громад та територій URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0898-22#Text> (дата звернення:05.02.2026).

3.Валентина Дончевська. Понад 34 тисячі заяв «зависли»: чому на Донеччині затягується компенсація за зруйноване житло. URL:<https://cxid.media/analitika/ponad-34-tysiachi-zaiav-zavysly-chomu-na-donechchyni-zatiahuietsia-kompensatsiia-za-zruynovane-zhytlo/>.

4.Самойленко Г.В., Малафєєв А.А. Відшкодування шкоди, завданої житлу громадян України внаслідок збройної агресії РФ. *Електронне наукове видання. Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 11. С. 101–105. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-11/20> (дата звернення: 5.02.2026).

5.Мамедова С.М., Ровінська В. Проблемні аспекти компетенції за пошкоджені та знищені внаслідок збройної агресії об'єкти нерухомого майна. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №4. С.181-184. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/41>.

6. Кройтор В.А. Компенсація за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*.2024/08.С.122-128.URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.20>

7. Андрій Климосюк, Анастасія Лутковська-Бабич, Компенсації за житло зруйноване чи пошкоджене внаслідок російсько-української війни (національний і міжнародний виміри). Національна платформа стійкості та згуртованості. Київ. Березень 2025.60 с. URL: <https://izi.institute/media/analysts/pdf/2025/06/06/UKR>. (дата звернення: 10.02.2026).

8. Сучасний механізм компенсації за знищене чи пошкоджене житло: програма «Відновлення» та її правові обмеження». Асоціація юридичних клінік України, 2025). URL: <https://legalclinics.in.ua/consult/consultation-11-03-2026-4/> (дата звернення: 14.02.2026).

9. Ольга Шаповалова, Мирослав Гнатюк, Наталія Гнатенко. Відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок війни: від особистої історії до системної проблеми.

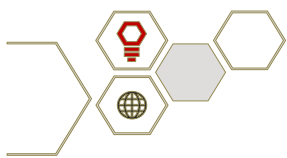
Видавництво «Юридична практика» від 08.10.2025. URL: <https://pravo.ua/vidshkoduvannia-shkody-zavdanoi-vnaslidok-viiny-vid-osobystoi-istorii-do-systemnoi-problemy/> (дата звернення: 14.02.2026).

10. Реєстр збитків для України. URL: <https://rd4u.coe.int/uk/> (дата звернення: 14.02.2026).

11. Порядок надання та визначення розміру грошової допомоги або компенсації постраждалим від надзвичайних ситуацій, які залишилися на попередньому місці проживання : постанова Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. №623 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/947-2013-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.02.2026).

12. Керівні принципи ООН щодо внутрішньо переміщених осіб. URL: <https://www.unhcr.org/media/guiding-principles-internaldisplacement> (дата звернення: 18.02.2026).

13. Принципи ООН щодо реституції житла та майна в контексті повернення біженців і переміщених осіб. URL: <https://www.>

unhcr.org/media/principles-housing-and-property-restitution-refugees-and-displaced-persons-pinheiro (дата звернення: 15.02.2026).

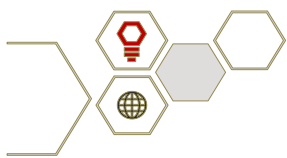
14. Крахмальова К.О. Адміністративно-правове забезпечення статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Крахмальова Катерина Олексіївна; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ, 2017. 210 с.

15. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України: Закон України від 23 лютого 2023 р. № 2923-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text> (дата звернення: 17.02.2026).

16. Про затвердження Порядку надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна: постанова Кабінету Міністрів України від 30 травня 2023 р. № 600. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/600-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.02.2026)

17. Деякі питання проведення дистанційного обстеження знищених окремих категорій об'єктів нерухомого майна, які розташовані на територіях можливих бойових дій, для яких не визначена дата припинення можливості бойових дій, територіях активних бойових дій, територіях активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси, для яких не визначена дата завершення бойових дій: постанова Кабінету Міністрів України від 07 липня 2025 р. № 815. URL: звернення <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/815-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.02.2026).

18. Олександра Папіна. Як (не) працює державна програма щодо компенсації за зруйноване житло. Суспільне Донбас. 10.01.2026р.

URL:<https://suspilne.media/donbas/1201562-vstignuti-poki-ne-okupovane-ak-ne-pracue-derzavna-programa-sodo-kompensacii-za-zrujnovane-zitlo/>.

19.Наталя Рижкова.56 тисяч зруйнованих домівок і лише 44 компенсації:чому механізм відшкодування не працює на Луганщині.Видання «вчасно» 9.03.2026р URL:<https://vchasnoua.com/news/56-tisiac-zruinovanix-domivok-i-lise-44-kompensaciyi-comu-mexanizm-vidskoduvannia-ne-praciuje-na-luganshhini>. 20.Компенсация за зруйноване або пошкоджене житло: що варто знати. Правозахисна група "СІЧ"27.02.2026р. URL: <https://sich-pravo.org>.